

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP.410.007.03.2017
P/17/015

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/015 – Gospodarka złożami strategicznych surowców kopalnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Wojciech Jarzyna, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/61/2017 z dnia 19 czerwca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Lubinie ¹ , ul. Władysława Łokietka 6, 59-300 Lubin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tadeusz Kielan, Wójt Gminy Lubin ² (dowód: akta kontroli str. 3, 157-160)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

W Gminie udokumentowano 23 złoża kopalni, które obejmują większość obszaru Gminy, w tym cztery nieeksploatowane złoża węgla brunatnego o znacznym potencjale energetycznym i ekonomicznym w skali kraju. Udokumentowane złoża kopalni, a także wyznaczone w granicach administracyjnych Gminy tereny górnicze⁴ wykazane zostały w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubin⁵ oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego⁶. Dokumenty planistyczne Gminy dotyczące złóż kopalni i ich eksploatacji zgodnie są z treścią *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* oraz opracowań dotyczących ochrony środowiska naturalnego. Zagospodarowanie obszarów występowania złóż kopalni w Gminie jest zgodne z zapisami zarówno *Studium* jak i MPZP. Na etapie opracowywania planów miejscowych Wójt występował o opinie/uzgodnienia m.in. do właściwych organów administracji geologicznej, wojewody i zarządu województwa dolnośląskiego. W okresie objętym kontrolą⁷, Rada Gminy Lubin⁸ przyjęła ocenę aktualności studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, a Wójt opiniował wnioski o wydanie koncesji na poszukiwanie i wydobywanie kopalni zgodnie z treścią dokumentów planistycznych Gminy.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Wójta mające na celu zapoznanie mieszkańców Gminy ze wszystkimi aspektami wydobywania węgla brunatnego ze złóż znajdujących się na terenie Gminy. Pomimo sprzeciwu

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Wójt. W okresie od dnia 26 listopada 2006 r. do dnia 8 grudnia 2014 r. funkcję Wójta Gminy Lubin sprawowała Irena Rogowska.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Z wyjątkiem obszaru górniczego „Małomice-Piaskownia”.

⁵ Uchwała Rady Nr XLVI/236/2010 z dnia 16 marca 2010 r. Dalej: *Studium*.

⁶ Dalej: MPZP.

⁷ Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r. oraz działania wykraczające poza ten okres, mające wpływ na kontrolowany obszar.

⁸ Dalej: Rada.

mieszkańców wobec projektu budowy odkrywkowej kopalni węgla brunatnego, wyrażonego w referendum przeprowadzonym w dniu 27 września 2009 r., mając na uwadze prognozowane przez KGHM Polska Miedź SA utrzymanie obecnego poziomu produkcji przez 30-40 lat, należy uznać działania Wójta za uzasadnione. Stanowią one podstawę dialogu społecznego w zakresie potencjalnego wykorzystania złóż węgla brunatnego, jako jedynej znanej obecnie alternatywy dla utrzymania poziomu zamożności mieszkańców Gminy, po wyczerpaniu złóż rudy miedzi.

W odniesieniu do złóż węgla brunatnego na obszarze Gminy występuje sprzeczność interesów i celów pomiędzy strategią rządową w zakresie wydobywania strategicznych złóż surowców, a stanowiskiem i oczekiwaniami społeczności lokalnej. W decyzjach dotyczących planowania przestrzennego nie przesądzono dotychczas kierunku zagospodarowania terenów, na których występują złoża węgla brunatnego. Pomimo tego, że w okresie objętym kontrolą nie było inicjatyw dotyczących przemysłowego wykorzystania takich złóż, to jednak nie można wykluczyć, że w przyszłości prowadzone będzie wydobywanie węgla brunatnego na tym terenie. Dlatego też należy zauważyć, że w przypadku złoża *Legnica-pole Północne*, jego eksploatacja może być ograniczona przez budowę drogi ekspresowej S3, na którą zezwolenie wydał Wojewoda Dolnośląski.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania związane z uwzględnieniem w planowaniu przestrzennym występujących na terenie Gminy złóż kopalni i racjonalnego gospodarowania nimi

Opis stanu
faktycznego

W Gminie udokumentowano 23 złoża kopalni, następujących grup surowców: metalicznych (rudy miedzi i srebra), energetycznych (węgiel brunatny), chemicznych (anhydryty) oraz skalnych (ilastych i okruszowych). Są to:

- a) trzy złoża rudy miedzi o łącznej wielkości zasobów 481 966,23 tys. t, w tym 480 626,81 tys. t zasobów bilansowych i 415 901,38 tys. t zasobów przemysłowych; skala rozpoznania złóż A+B, C₁, C₂;
- b) cztery złoża węgla brunatnego o łącznej wielkości zasobów 2 109 235 tys. t, w tym 1 833 570 tys. t zasobów bilansowych, bez rozpoznanych zasobów przemysłowych; skala rozpoznania złóż A+B, C₁, C₂, D;
- c) dwa złoża piasków podsadzkowych o łącznej wielkości zasobów 464 572,13 tys. t, w tym 388 387,71 tys. t zasobów bilansowych i 13 629,38 tys. t zasobów przemysłowych; skala rozpoznania złóż C₂, A+B;
- d) jedno złożo piasków o wielkości zasobów 257,99 tys. t, bez rozpoznanych zasobów pozabilansowych i przemysłowych; skala rozpoznania złoża C₁.
- e) b/ 13 złóż kruszyw naturalnych o łącznej wielkości zasobów 16 056,38 tys. t, w tym 16 044,48 tys. t zasobów bilansowych i 6 646,88 t zasobów przemysłowych; skala rozpoznania złóż C₁.

Do złóż węgla brunatnego, rudy miedzi oraz innych kopalni należały złoża:

a/ *Chróstnik* – złożo piasków podsadzkowych o zasobach rozpoznanych wstępnie w kategorii C₂, nieeksploatowane, o łącznej wielkości zasobów 450 129,32 tys. t, w tym 373 944,90 tys. t zasobów bilansowych, bez stwierdzonych zasobów przemysłowych;

b/ *Chróstnik I* – złożo kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wielkości zasobów bilansowych 2 552,55 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

c/ *Gorzelin* – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wielkości zasobów 93,60 tys. t, w tym 81,70 tys. t zasobów bilansowych, bez stwierdzonych zasobów przemysłowych;

d/ *Krzeczyn* – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wielkości zasobów 1 530,99 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

e/ *Krzeczyn-Obora* – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wielkości zasobów 3 183,85 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

f/ *Legnica-pole Północne* – złożę węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych wstępnie w kategorii C₂, nieeksploatowane, o łącznej wartości zasobów 1 723 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

g/ *Legnica-pole Wschodnie* – złożę węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategoriach A+B, C₁, C₂, nieeksploatowane, o łącznej wartości zasobów 967 096 tys. t, w tym 839 312 tys. t zasobów bilansowych, bez stwierdzonych zasobów przemysłowych;

h/ *Legnica-pole Zachodnie* – złożę węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategoriach A+B, C₁, C₂, nieeksploatowane, o łącznej wartości zasobów 1 011 519 tys. t, w tym 863 638 tys. t zasobów bilansowych, bez stwierdzonych zasobów przemysłowych;

i/ *Lubin-Małomice* – eksploatowane złożę rudy miedzi o zasobach w kategoriach A+B, C₁, o łącznej wartości zasobów 381 078,49 tys. t, w tym 380 465,72 tys. t w zasobach bilansowych oraz 332 683,23 tys. t zasobów przemysłowych;

j/ *Małomice* (ID 20) – nieeksploatowane, skreślone z bilansów zasobów złożę rudy miedzi;

k/ *Małomice* (ID 8374) – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, eksploatowane, o łącznej wartości zasobów 1 204,19 tys. t, w tym 1 136,08 tys. t zasobów przemysłowych, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych;

l/ *Obora* – złożę piasków podszkawkowych o zasobach rozpoznanych wstępnie w kategorii A+B, eksploatowane, o łącznej wartości zasobów 14 442,81 tys. t, w tym 13 629,38 tys. t zasobów przemysłowych, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych;

m/ *Obora I* – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wartości zasobów 728,92 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

n/ *Obora II* – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wartości zasobów 1 092,78 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

o/ *Polkowice* – eksploatowane złożę rudy miedzi o zasobach w kategoriach A+B, C₁, o łącznej wartości zasobów 100 892,01 tys. t, w tym 100 160,36 tys. t w zasobach bilansowych oraz 83 218,15 tys. t zasobów przemysłowych;

p/ *Raszowa* – eksploatowane złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, o łącznej wartości zasobów 4 465 tys. t, w tym 4 465 tys. t zasobów przemysłowych, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych;

r/ *Skłodowice* – złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wielkości zasobów 139,82 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;

s/ *Skłodowice I* – nieeksploatowane, skreślone z bilansów zasobów złożę kruszyw naturalnych;

t/ *Skłodowice II* – nieeksploatowane, skreślone z bilansów zasobów złożę kruszyw naturalnych;

u/ *Składowice III* – złożę piasku o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, eksploatowane, o łącznej wartości zasobów 497,35 tys. t, w tym 478,47 tys. t zasobów przemysłowych, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych;
 w/ *Ścinawa* – nieeksploatowane złożę węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych wstępnie w kategorii C₂ oraz D, o łącznej wartości zasobów 128 897 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych;
 x/ *Zimna Woda* – eksploatowane złożę kruszyw naturalnych o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, o łącznej wartości zasobów 567,33 tys. t, w tym 567,33 tys. t zasobów przemysłowych, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych;
 y/ *Składowice IV* – złożę piasku o zasobach rozpoznanych szczegółowo w kategorii C₁, nieeksploatowane, o łącznej wartości zasobów 257,99 tys. t, bez stwierdzonych zasobów pozabilansowych i przemysłowych.

(dowód: akta kontroli str. 50-145, 186-190, 738-739)

W latach 2012-2017 na terenie Gminy obowiązywały dwie koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin, dla których nie były dotychczas wydane decyzje dotyczące dokumentacji geologicznej:

- koncesja Nr 7/2013/p z dnia 19 czerwca 2013 r. udzielona przez Ministra Środowiska na rzecz KGHM Polska Miedź SA na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż rud miedzi na obszarze *Retków-Ścinawa*⁹, Minister Środowiska decyzją z dnia 13 kwietnia 2017 r.¹⁰ postanowił udzielić powyższej koncesji na okres 12 lat i dziewięciu miesięcy od daty jej udzielenia;
- koncesja Nr 5/2008/p z dnia 22 stycznia 2008 r.¹¹ udzielona przez Ministra Środowiska na rzecz „Duluth Poland” Spółki z o. o. (obecnie „Polmetal” Spółki z o. o.¹²), na poszukiwanie i rozpoznawanie polimetalicznego złoża z miedzią, srebrem i ołowiem w rejonie *Niemstów-Wielowieś*¹³; Minister Środowiska decyzją z dnia 19 czerwca 2015 r. stwierdził wygaśnięcie powyższej koncesji z uwagi na upływ czasu, na jaki została udzielona; w okresie obowiązywania koncesji przedsiębiorca spośród 10 zaplanowanych otworów wykonał pięć otworów wiertniczych (B-1, B-2, B-4, B-7, B-10) o łącznej długości 2 246,65 m.

Wnioski o przedmiotowe koncesje zostały pozytywnie zaopiniowane przez Wójta.

W odniesieniu do koncesji Nr 7/2013/p Wójt wydał postanowienie z dnia 17 grudnia 2012 r.¹⁴ pozytywnie opiniujące wniosek KGHM Polska Miedź SA o udzielenie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż rud miedzi na obszarze *Retków-Ścinawa na okres 12 lat i dziewięciu miesięcy od daty udzielenia koncesji*. W przypadku pierwszej zmiany koncesji¹⁵ korekty nie dotyczyły obszaru Gminy, a Wójt o ich planowanym wprowadzeniu został poinformowany obwieszczeniem Ministra Środowiska¹⁶ w sprawie wszczęcia postępowania w sprawie zmiany koncesji. Przed drugą zmianą tej koncesji¹⁷ Wójt wydał postanowienie z dnia 1 grudnia 2016 r.¹⁸ pozytywnie opiniujące wniosek spółki, w uzasadnieniu wskazując, iż *projektowane prace i roboty nie powinny mieć negatywnego wpływu na środowisko naturalne pod warunkiem wykonywania ich w sposób bezpieczny i zgodny z założeniami określonymi w analizowanym wniosku o zmianę koncesji, zasadami techniki wiertniczej i wytycznymi prowadzenia podziemnych robót*

⁹ Na okres 10 lat i sześciu miesięcy od daty udzielenia.

¹⁰ Pismo o sygn. DGK-VI.4770.72.2016.JT.(13).

¹¹ Pismo o sygn. DGK-VI.4770-23/22792/15/AK.

¹² Od dnia 2 lutego 2010 r.

¹³ Na okres trzech lat od daty udzielenia koncesji.

¹⁴ Pismo o sygn. ROŚ.650.2.2012.

¹⁵ Z dnia 10 lipca 2015 r.

¹⁶ Z dnia 30 marca 2015 r.

¹⁷ Z dnia 13 kwietnia 2017 r.

¹⁸ Pismo o sygn. KM.6523.2.2016.

górnictwa oraz wymogami określonymi w przepisach ochrony środowiska i prawie geologicznym i górnictwie.

W przypadku koncesji nr 5/2008/p Wójt postanowieniem z dnia 20 września 2007 r.¹⁹ pozytywnie zaopiniował wniosek o udzielenie koncesji na poszukiwanie polimetalicznego złoża z miedzią, srebrem i ołowiem w rejonie *Niemstów-Wielowieś* na okres trzech lat od daty udzielenia koncesji. W uzasadnieniu podał, iż *znaczna część projektowanych prac geologicznych prowadzona będzie na terenach użytkowanych rolniczo poza sezonem wegetacyjnym oraz iż przewidziano sposoby likwidacji ewentualnie powstałych w środowisku szkód.* W dniu 22 grudnia 2010 r.²⁰ Wójt pozytywnie zaopiniował wniosek „POLMETAL” Spółki z o. o. o zmianę koncesji, podając to samo uzasadnienie, co w przypadku zaopiniowania wniosku o udzielenie koncesji. Przed drugą zmianą koncesji Wójt wydał postanowienie z dnia 30 listopada 2012 r.²¹ pozytywnie opiniujące wniosek „POLMETAL” Spółki z o. o. o zmianę koncesji. Wójt odstąpił od uzasadnienia postanowienia, gdyż opinia uwzględniała w całości żądanie strony.

(dowód: akta kontroli str. 323-369)

Na terenie Gminy znajduje się pięć złóż kopalin nieeksploatowanych, dla których organem wydającym koncesje jest Minister Środowiska – w przypadku czterech złóż kopalnią główną jest węgiel brunatny, a w jednym rudy miedzi:

a/ Legnica-pole Północne – złoża węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych wstępnie, podtyp kopaliny węgiel wylewny, węgiel energetyczny oraz węgiel brykietowy, brak kopalin towarzyszących, możliwy kierunek zastosowania kopaliny – energetyka, pokładowa forma złoża, sposób eksploatacji – odkrywkowy. Rodzaj nieruchomości gruntowej nad złożem – obszar gospodarki leśnej 3 350 ha, obszar gosp. rolnej kl. I-IV 1 230 ha, obszar gosp. rolnej kl. > IV (V, VI) 1 000 ha, inne 738,50 ha, obszar gosp. komunalnej 350 ha, pastwiska i łąki 170 ha; głębokość spagu złoża od 158,70 m do 245 m (średnia 207,20 m); średni stosunek grubości nadkładu do miąższości złoża 8,71; średnia wartość opałowa w pokładzie 9 186,00 kJ/kg (2 194 kcal/kg); średnia grubość nadkładu 185,20 m. W dokumencie *Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubin dla obrębów Bukowna, Chróstnik, Czerniec, Dąbrowa Górna, Gogołowice, Gorzelin, Goła, Gorzyca, Karczowska, Kłopotów, Krzeczyn Mały, Krzeczyn Wielki, Księginice, Lisiec, Miłoradzice, Miłosna, Niemstów, Obora, Osiek, Pieszków, Raszowa, Raszowa Mała, Raszówka, Siedlce, Składowice, Szklary Górne, Ustronie, Wiercień, Zimna Woda*²², złoża zakwalifikowano do bardzo konfliktowych ze względu na obecne zagospodarowanie terenu oraz ochronę gleb, lasów i wód podziemnych. Podkreślono również obowiązek ochrony złoża zgodnie z przepisami odrębnymi. Natomiast w MPZP obejmujących obszar złoża brak było ograniczeń planistycznych w jego dostępności i eksploatacji. Dotychczas Minister Środowiska nie wydał koncesji na rozpoznanie lub poszukiwanie zasobów tego złoża;

b/ Legnica-pole Wschodnie – złoża węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych szczegółowo, podtyp kopaliny węgiel wylewny, węgiel energetyczny oraz węgiel brykietowy, kopaliny towarzyszące – surowce ilaste ceramiki budowlanej, możliwy kierunek zastosowania kopaliny – energetyka, pokładowa forma złoża, sposób eksploatacji – odkrywkowy. Rodzaj nieruchomości gruntowej nad złożem – nieużytki, obszar gospodarki leśnej, obszar gospodarki rolnej, głębokość spagu złoża od 63 m do 196,20 m (średnia 155,40 m); średni stosunek grubości nadkładu

¹⁹ Pismo o sygn. ROŚ.7514-04/07.

²⁰ Pismo o sygn. ROŚ.7514-01/10.

²¹ Pismo o sygn. ROŚ.650.1.2012.

²² Szarapo I., Lubin 2014 r. Dalej: *Prognoza oddziaływania na środowisko.*

do miąższości złoża 7,60; średnia wartość opałowa całego złoża 8 674 kJ/kg (2 070 kcal/kg), w pokładzie średnia grubość nadkładu 137,30 m. W dokumencie *Prognoza oddziaływania na środowisko* złoża zakwalifikowano do bardzo konfliktowych ze względu na obecne zagospodarowanie terenu oraz ochronę gleb, lasów i wód podziemnych, podkreślono również obowiązek ochrony złoża zgodnie z przepisami odrębnymi. W MPZP obejmujących obszar złoża brak ograniczeń planistycznych w dostępności i eksploatacji złoża. Minister Środowiska nie wydał koncesji na rozpoznanie lub poszukiwanie zasobów tego złoża;

c/ *Legnica-pole Zachodnie* – złoża węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych szczegółowo, podtyp kopaliny węgiel wytłewny, węgiel energetyczny oraz węgiel brykietowy, brak kopalin towarzyszących, możliwy kierunek zastosowania kopaliny – energetyka, pokładowa forma złoża, sposób eksploatacji – odkrywkowy. Rodzaj nieruchomości gruntowej nad złożem – obszar gospodarki przemysłowej, obszar gospodarki rolnej, obszar gospodarki komunalnej; głębokość spagu złoża od 118,70 m do 201,70 m (średnia 158,80 m); średni stosunek grubości nadkładu do miąższości złoża 21,00; średnia wartość opałowa w rozdzieleniu na poszczególne pokłady: pokład II 10 052,00 kJ/kg (2 401 kcal/kg), pokład IIa 9 831 kJ/kg (2 348 kcal/kg), pokład III 8 428 kJ/kg (2 013 kcal/kg), w pokładzie średnia grubość nadkładu 137,80 m. W dokumencie *Prognoza oddziaływania na środowisko* złoża zakwalifikowano do bardzo konfliktowych ze względu na obecne zagospodarowanie terenu oraz ochronę gleb, lasów i wód podziemnych, podkreślono również obowiązek ochrony złoża zgodnie z przepisami odrębnymi. W MPZP obejmujących obszar złoża brak ograniczeń planistycznych w dostępności i eksploatacji złoża. Minister Środowiska nie wydał koncesji na rozpoznanie lub poszukiwanie zasobów tego złoża;

d/ *Ścinawa* – złoża węgla brunatnego o zasobach rozpoznanych wstępnie, podtyp kopaliny węgiel energetyczny, brak kopalin towarzyszących, możliwy kierunek zastosowania kopaliny – energetyka, pokładowa forma złoża, sposób eksploatacji – odkrywkowy. Rodzaj nieruchomości gruntowej nad złożem – obszar gospodarki rolnej 5 860 ha, obszar gospodarki leśnej 1 465 ha, obszar gospodarki przemysłowej 815 ha; głębokość spagu złoża od 145,50 m do 293,10 m (średnia 207,10 m); średni stosunek grubości nadkładu do miąższości złoża 8,90; średnia wartość opałowa całego złoża 9 527 kJ/kg, średnia grubość nadkładu 186,00 m. W dokumencie *Prognoza oddziaływania na środowisko* złoża zakwalifikowano do bardzo konfliktowych ze względu na obecne zagospodarowanie terenu oraz ochronę gleb, lasów i wód podziemnych, podkreślono również obowiązek ochrony złoża zgodnie z przepisami odrębnymi. W MPZP obejmujących obszar złoża brak ograniczeń planistycznych w dostępności i eksploatacji złoża. Minister Środowiska nie wydał koncesji na rozpoznanie lub poszukiwanie zasobów tego złoża;

e/ *Małomice* (ID 20) – złoża rudy miedzi, skreślone z bilansu zasobów, zamknięte i nieeksploatowane.

(dowód: akta kontroli str. 65-82, 128-124, 148-149, 155-156, 377-380)

Wielkość zasobów złóż węgla brunatnego w rejonie Legnicy-Ścinawy²³ oraz dobre parametry jakościowe węgla *plasują ten obszar wśród największych europejskich zagłębi węgla brunatnego. Obecnie trwają w Polsce dyskusje i przygotowania zmierzające do wypracowania optymalnego sposobu zagospodarowania zasobów. Brane są pod uwagę zarówno metody tradycyjne, tzn. eksploatacja odkrywkowa i eksploatacja podziemna, jak również nowe metody dotychczas niestosowane*

²³ Obszar obejmuje złoża węgla brunatnego: Legnica-pole Północne, Legnica-pole Zachodnie, Legnica-pole Wschodnie, Ścinawa.

w polskim górnictwie węgla brunatnego, takie jak gazyfikacja i biogazyfikacja w złożu²⁴.

W opracowaniu *Technologie zagospodarowania złóż* wskazano uwarunkowania związane z każdą z metod możliwych do wykorzystania w rejonie złóż *Legnica-Ścinawy*:

a/ eksploatacja odkrywkowa – najpowszechniej stosowana metoda zagospodarowania zasobów węgla brunatnego, najbardziej oczywista również w rejonie złóż *Legnica-Ścinawy*. Eksploatacja odkrywkowa powoduje znaczącą ingerencję w środowisko naturalne, co skutkuje największym oporem mieszkańców przeciwko wykorzystaniu tej metody eksploatacji złóż;

b/ eksploatacja podziemna – obecnie stosowana bardzo rzadko w odniesieniu do złóż węgla brunatnego. System oparty jest na transmisji mediów (woda pod ciśnieniem, sprężone powietrze) i urobku systemem współśrodkowych rurociągów. Metoda ta, nie była dotąd wykorzystywana do zagospodarowania złóż węgla brunatnego w Polsce;

c/ metoda biozgazowania – wymaga interwencji w górotwór i złożę poprzez penetrację wiertniczą oraz zabudowę kolumn eksploatacyjnych w postaci odpowiednich konstrukcji rurowych. *Charakterystyczną cechą tej metody jest wykorzystanie mikroorganizmów w procesie eksploatacji złoża. W wyniku jej zastosowania uzyskuje się biogaz, który jest produktem biologicznego rozkładu substancji organicznych przeprowadzanego przez bakterie, najczęściej beztlenowe (tzw. bakterie anaerobowe).* Metoda biozgazowania nie była dotychczas stosowana w skali technicznej w odniesieniu do złóż węgla brunatnego;

d/ podziemne zgazowanie węgla – podziemna gazyfikacja prowadzona jest w pokładach węgla przy użyciu systemu odwiertów zasilających oraz produkcyjnych i polega na przemianie paliwa stałego w palny gaz, tzw. syngaz. Może być on wykorzystywany do wytwarzania ciepła, energii elektrycznej, wodoru, lub poprzez procesy syntezy chemicznej do produkcji innych nośników energii, np. paliw płynnych. W metodzie tej węgiel nie jest wydobywany na powierzchnię, wszystkie procesy chemiczne mają miejsce w pokładzie węgla, z wyjątkiem jego dalszego oczyszczania i wykorzystania. Z uwagi na wysokie koszty, metoda nie jest wykorzystywana w Polsce.

(dowód: akta kontroli str. 403-424)

W opracowaniu *Środowiskowe i społeczne uwarunkowania eksploatacji węgla brunatnego*²⁵ dokonano analizy wpływu eksploatacji złóż węgla brunatnego w rejonie złóż *Legnica-Ścinawy* na gospodarczy komponent regionu. Podkreślono oczekiwany radykalny wzrost przychodów gmin z tytułu opłat eksploatacyjnych oraz podatków od gospodarczego użytkowania gruntów. W analizie wskazano, iż inwestycja w wydobywanie węgla brunatnego spowoduje rozwój rynku pracy²⁶, co przełoży się na dodatkowe przychody do budżetów domowych i idące za tym wpływy gmin związane z podatkami od osób fizycznych.

(dowód: akta kontroli str. 388-396)

²⁴ Stachowiak A., et. al. 2011. Złóża węgla brunatnego w rejonie *Legnica-Ścinawy* i technologie ich zagospodarowania. W: Żelaźniewicz, A., Wojewoda, J., Cieżkowski, W., [red.] – *Mezozoik i Kenozoik Dolnego Śląska*, 121-135, WIND, Wrocław. Dalej: *Technologie zagospodarowania złóż*.

²⁵ J. Malewski, J. Blachowski, U. Kaźmierczak, M. Kucharska; *Środowiskowe i społeczne uwarunkowania eksploatacji złoża węgla brunatnego Legnica. Raport końcowy w ramach projektu Scenariusze rozwoju technologicznego przemysłu wydobywania i przetwórstwa węgla brunatnego*. Redakcja „Górnictwa odkrywkowego”, Wrocław 2008.

²⁶ W dokumencie *Studia nad rozwojem Dolnego Śląska* oszacowano, iż docelowo w kopalni i elektrowni zatrudnienie znajdzie około 4 700 osób. *Studia nad rozwojem Dolnego Śląska*, nr 4, 37/2009, wyd. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Wrocław, 2009.

W Gminie obowiązywało studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubin, w okresie objętym kontrolą trzykrotnie uaktualniane²⁷.
(dowód: akta kontroli str. 448)

W *Studium*²⁸ wykazano udokumentowane na terenie Gminy złoża kopalin, poza złożem piasków *Składowice IV*, którego dokumentacja geologiczna została zatwierdzona decyzją Starosty Lubińskiego z dnia 7 września 2016 r.²⁹
(dowód: akta kontroli str. 186-190)

Wojewoda Dolnośląski wydał zarządzenie zastępcze w sprawie wprowadzenia obszaru udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego „*Składowice III*”, „*Zimna Woda*” oraz „*Gorzelin*” do *Studium Gminy Lubin*, co spowodowane było uznaniem na niewystarczająco dokładne oznaczenia granic złóż w części graficznej *Studium*.
(dowód: akta kontroli str. 425-447)

W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywało 35 MPZP, z których 32 obejmowały obszary występowania złóż kopalin. Wszystkie udokumentowane złoża kopalin, a także wyznaczone obszary górnicze³⁰ w granicach administracyjnych Gminy objęte były MPZP. Na etapie opracowywania tych planów Gmina m.in. występowała o opinie/uzgodnienie do właściwych podmiotów, w tym do właściwych organów administracji geologicznej, wojewody i zarządu województwa.
(dowód: akta kontroli str. 449-507)

Złoża kopalin na terenie Gminy zostały ujęte w następujących MPZP:

a/ *Chróstnik* – MPZP dla obrębu Wiercień³¹, *Zimna Woda*³², *Gorzelin*³³, *Karczowiska*³⁴, *Raszówka*³⁵, *Raszowa*³⁶ oraz *Raszówka* działka nr 10/2³⁷;

b/ *Chróstnik I* – MPZP dla obrębu *Chróstnik*³⁸;

c/ *Gorzelin* – MPZP dla obrębu *Gorzelin*;

d/ *Krzeczyn* – wprowadzone do studium uchwałą Nr XLII/272/2016, został opracowany projekt MPZP dla obrębu *Krzeczyn Mały*, obecnie w trakcie procedowania;

e/ *Krzeczyn-Obora* – MPZP dla obrębu *Obora*³⁹;

f/ *Legnica-pole Północne* – MPZP dla obrębu *Zimna Woda*, *Gorzelin*, *Karczowiska*, *Pieszków*, *Chróstnik*, *Miłosna*, *Osiek*, *Raszówka*, *Niemstów*, *Raszowa*, *Raszowa Mała*, *Miłoradzice*, *Buczynka*, *Raszowa* – odrębny obszar dla terenu złoża kruszywa naturalnego „*Raszowa*”, *Gogołowice* oraz *Raszówka* działka nr 10/2⁴⁰;

g/ *Legnica-pole Wschodnie* – MPZP dla obrębu *Raszowa Mała*, *Buczynka*;

h/ *Legnica-pole Zachodnie* – MPZP dla obrębu *Wiercień*, *Raszówka* oraz *Raszówka* działka nr 10/2⁴¹;

²⁷ Uchwałą Nr IV/22/2015 Rady z dnia 30 stycznia 2015 r., uchwałą Nr IX/35/2015 Rady z dnia 26 marca 2015 r. i uchwałą Nr XLII/272/2016 Rady z dnia 29 listopada 2016 r.

²⁸ Dotyczy ujednoliconego tekstu *Studium* stanowiącego załącznik nr 1a do uchwały Nr XLII/272/2016 Rady z dnia 29 listopada 2016 r.

²⁹ Sygn. RO.6528.1.2016.

³⁰ Z wyjątkiem obszaru górniczego „*Małomice-Piaskownia*”.

³¹ Uchwała Nr XXIII/120/2015 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4154).

³² Uchwała Nr XXXI/201/2016 Rady z dnia 18 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2162).

³³ Uchwała Nr XXIII/124/2015 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4157).

³⁴ Uchwała Nr IX/36/2015 Rady z dnia 26 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1581).

³⁵ Uchwała Nr XL/260/2016 Rady z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5231).

³⁶ Uchwała Nr XXX/183/2016 Rady z dnia 30 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2161).

³⁷ Uchwała nr XLVI/489/2002 Rady z dnia 9 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 250, poz. 3505 ze zm.).

³⁸ Uchwała Nr XXXII/210/2016 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4151).

³⁹ Uchwała Nr XL/262/2016 Rady z dnia 4 października 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5233).

⁴⁰ Uchwała nr XLVI/489/2002 Rady z dnia 9 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 250, poz. 3505).

⁴¹ Uchwała nr XLVI/489/2002 Rady z dnia 9 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 250, poz. 3505).

i/ *Lubin-Małomice* – MPZP dla obrębów Krzeczyn Mały, Gola, Krzeczyn Wielki, Obora, Dąbrowa Górna, Osiek, Niemstów, Kłopotów, Składowice, Księginice, Siedlce, Ustronie, Czerniec, Miroszowice, Szklary Górne, MPZP dla obrębów Czerniec, Siedlce, Księginice, Składowice, Ustronie w granicach przebiegu Linii 2 X 400 KC część "A", MPZP dla obrębów Czerniec, Siedlce, Księginice, Składowice, Ustronie w granicach przebiegu Linii 2 X 400 KC część "B";

j/ *Małomice* (ID 20) – MPZP dla obrębów Składowice;

k/ *Małomice* (ID 8374) – MPZP dla obrębów Składowice;

l/ *Obora* – treścią uchwały Nr LII/383/2014 Rady teren zrekultywowanej kopalni piasku przeznaczono na tereny sportu i rekreacji, turystyki i wypoczynku oraz zabudowy usługowej, we właściwym MPZP teren wykazano jako jednostkę funkcjonalno-przestrzenną;

m/ *Obora I* – MPZP dla obrębów Obora;

n/ *Obora II* – MPZP dla obrębów Obora;

o/ *Polkowice* – MPZP dla obrębów Szklary Górne;

p/ *Raszowa* – MPZP dla obrębów Raszowa, Raszowa Mała, Raszowa – odrębny obszar dla terenu złoża kruszywa naturalnego "Raszowa";

r/ *Składowice* – MPZP dla obrębów Składowice;

s/ *Składowice I* – MPZP dla obrębów Składowice oznaczone jako teren przeznaczony do rekultywacji w kierunku leśnym;

t/ *Składowice II* – złoża wyeksploatowane i zrekultywowane, nie wykazano w MPZP jako złoża kruszywa;

u/ *Składowice III* – MPZP dla obrębów Składowice;

w/ *Ścinawa* – MPZP dla obrębów Gola, Dąbrowa Górna, Osiek, Niemstów, Kłopotów, Składowice, Księginice, Siedlce, Ustronie, Czerniec, Miroszowice, MPZP dla obrębów Czerniec, Siedlce, Księginice, Składowice, Ustronie w granicach przebiegu Linii 2 X 400 KC część "A", MPZP dla obrębów Czerniec, Siedlce, Księginice, Składowice, Ustronie w granicach przebiegu Linii 2 X 400 KC część "B";

x/ *Zimna Woda* – MPZP dla obrębów Zimna Woda;

y/ *Składowice IV* – nie wykazano w żadnym z MPZP, dokumentacja geologiczna złoża piasków „Składowice IV” została zatwierdzona decyzją Starosty Lubińskiego z dnia 7 września 2016 r.⁴²

(dowód: akta kontroli str. 449-507)

W 2013 r. na potrzeby *Studium* i MPZP został sporządzony na zlecenie Urzędu dokument „Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Lubin”⁴³, charakteryzujący poszczególne elementy przyrodnicze na terenie Gminy i wzajemne powiązania między nimi. W zakresie eksploatacji złóż kopalin w treści podkreślono istotną rolę, jaką w Gminie pełnią kopalnie rud miedzi i kruszyw towarzyszących oraz zakłady wzbogacania i przetwórstwa, zgrupowane w ramach KGHM Polska Miedź SA. W *Opracowaniu* błędnie wskazano, iż na terenie Gminy udokumentowano złoża rudy miedzi *Ścinawa*⁴⁴. W odniesieniu do złóż węgla brunatnego, jako surowca energetycznego, wskazano jedynie dwa z czterech złóż tego surowca zlokalizowanych na terenie Gminy. Pominęto również obręby: Miroszowice, Obora, Dąbrowa Górna, Gola, Buczynka. Wójt wyjaśnił, iż zakwalifikowanie złoża „Ścinawa”, jako złoża rudy miedzi wynikało z omyłki autora *Opracowania*, natomiast wymienienie jedynie dwóch złóż węgla brunatnego, jako źródeł surowca energetycznego *wg informacji uzyskanej od autora Opracowania, wynikało to z faktu, iż są to istotne dla Gminy złoża, a fragmenty pozostałych złóż w granicach*

⁴² Sygn. pisma RO.6528.1.2016. Gmina ma dwa lata, licząc od daty zatwierdzenia dokumentacji geologicznej złoża, na wprowadzenie informacji o złożu do *Studium* i MPZP.

⁴³ Dalej: *Opracowanie*.

⁴⁴ Złoża *Ścinawa* jest złożem węgla brunatnego, nie występuje na terenie Gminy złoża rudy miedzi o nazwie *Ścinawa*.

Gminy położone są peryferyjnie i nie mają istotnego znaczenia. Wójt wyjaśnił także, że brak wymienienia powyżej wskazanych obszarów najprawdopodobniej jest efektem pomyłki autora. Powyższych błędów nie powielono w Studium.

W Opracowaniu wskazano, iż w odniesieniu do terenów preferowanych do lokalizacji funkcji gospodarczych, na których wskazana jest rezygnacja z jakiegokolwiek zabudowy należy zaliczyć m.in. obszary udokumentowanych złóż surowców naturalnych. Powyższego zapisu nie zawarto ani w treści Studium, ani też w MPZP. Wójt wyjaśnił, iż Opracowanie nie jest to dokument przyjmowany przez Gminę w drodze uchwały Rady Gminy (lub zarządzenia Wójta), nie stanowi prawa miejscowego, nie ma także charakteru obligatoryjnego – wiążącego dla urbanistów opracowujących projekty studiów uwarunkowań lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Opracowanie to ma charakter poglądowy i może być wykorzystane odpowiednio. Stwierdzenie dotyczące wskazania rezygnacji z jakiegokolwiek zabudowy przemysłowej na obszarach udokumentowanych złóż kopalin, według wyjaśnień Wójta nie wynika z żadnych aktów prawnych, a ponadto ma charakter propozycji do „ewentualnego” wykorzystania.

W ww. Opracowaniu wskazano, iż złoża węgla brunatnego zakwalifikowano do bardzo konfliktowych ze względu na obecne zagospodarowanie terenu oraz ochronę gleb, lasów i wód podziemnych. W Studium uwzględniono w całości powyższą uwagę, dodatkowo wskazując, iż uruchomienie eksploatacji złóż węgla brunatnego naruszy zasoby ilościowe wód podziemnych i to w skali regionalnej⁴⁵. W MPZP obejmujących obszar złóż węgla brunatnego nie zawarto uwarunkowań wynikających ze Studium dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

W odniesieniu do ograniczeń wynikających z eksploatacji górniczej w Studium oraz MPZP, na obszarze których znajdują się obszary górnicze wskazano, iż dla nowej zabudowy oraz rozbudowy, nadbudowy, przebudowy istniejących obiektów budowlanych, należy przyjmować rozwiązania konstrukcyjne uwzględniające prognozowane parametry wpływów górniczych, które każdorazowo przed przystąpieniem do projektowania wyżej wspomnianych obiektów budowlanych można uzyskać u przedsiębiorcy górniczego.

(dowód: akta kontroli str. 449-507, 519-523, 554, 558, 567-570, 809)

W opracowaniu Prognoza oddziaływania na środowisko wśród planowanych do eksploatacji surowców naturalnych nie wskazano złóż węgla brunatnego, wymieniono obszary istniejącej lub planowanej eksploatacji innych surowców naturalnych, wskazując, iż w granicach terenów planowanej eksploatacji nie występują obszary chronione. W ww. dokumencie podkreślono, iż wydobywanie kopalin ze złoża metodą odkrywkową na powierzchni obszaru górniczego nie mniejszej niż 25 ha zalicza się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, ponadto eksploatacja kopaliny powoduje szereg zmian w środowisku, w tym:

- a/ degradację powierzchni ziemi, roślinności, gleby, ukształtowania terenu,*
- b/ obniżanie wartości krajobrazowej poprzez tworzenie zwałowisk i wyrobisk,*
- c/ emisję pyłów i hałasu, związanego z eksploatacją oraz z transportem surowca.*

W opracowaniu wskazano sposoby na minimalizację niekorzystnego wpływu działalności górniczej na środowisko poprzez: a/ przestrzeganie wyznaczonych granic eksploatacji; b/ prawidłowe magazynowanie oraz ochronę do czasu rekultywacji zdjętego humusu; c/ utrzymywanie sprzętu i maszyn do eksploatacji złoża w dobrym stanie technicznym; d/ zastosowanie technik eksploatacji

⁴⁵ Str. 20 Studium. Przy w opracowaniu tego dokumentu korzystano m.in. z ww. Raportu pt. Środowiskowe i społeczne uwarunkowania eksploatacji złoża węgla brunatnego Legnica.

i transportu kruszywa minimalizujących emisję spalin, pyłów i hałasu;
e/ zabezpieczenie wyrobiska przed nielegalnym składowaniem odpadów;
f/ przeprowadzenie sukcesywnej rekultywacji terenu zgodnie z ustalonym kierunkiem; g/ prowadzenie eksploatacji z poszanowaniem surowca, który stanowi zasób nieodnawialny.

(dowód: akta kontroli str. 381-384)

W MPZP uwzględniono obszary górnicze znajdujące na terenie Gminy⁴⁶, tj.:

a/ Lubin-Malomice – dla obrębów: Krzeczyn Mały⁴⁷, Gola⁴⁸, Krzeczyn Wielki⁴⁹, Obora⁵⁰, Pieszków⁵¹, Dąbrowa Górna⁵², Osiek⁵³, Niemstów⁵⁴, Kłopotów⁵⁵, Składowice⁵⁶, Księginice⁵⁷, Siedlce⁵⁸, Ustronie⁵⁹, Czerniec⁶⁰, Szklary Górne⁶¹; w MPZP dla obrębów Czerniec, Siedlce, Księginice, Składowice, Ustronie w granicach przebiegu Linii 2 X 400 KC część "B"⁶²; W treści ww. planów w odniesieniu do obszaru górniczego Lubin-Malomice zapisano, iż *na terenie należy w rozwiązaniach przyjmowanych w planowanych inwestycjach uwzględnić występowanie wpływów podziemnej eksploatacji górniczej; dla nowej zabudowy oraz rozbudowy (...) przyjmować rozwiązania konstrukcyjne uwzględniające prognozowane parametry wpływów górniczych określone na bieżąco przez przedsiębiorcę górniczego*;

b/ Obora II – dla obrębu Obora⁶³ zapisano w sposób ogólny, iż w granicach obszaru górniczego Obora II obowiązują przepisy odrębne;

c/ Polkowice – dla obrębu: Szklary Górne⁶⁴ oraz w MPZP dla obrębów Czerniec, Siedlce, Księginice, Składowice, Ustronie w granicach przebiegu Linii 2 X 400 KC część "B"⁶⁵; w treści ww. planów w odniesieniu do obszaru górniczego Polkowice zapisano, iż *na terenie należy w rozwiązaniach przyjmowanych w planowanych inwestycjach uwzględnić występowanie wpływów podziemnej eksploatacji górniczej; dla nowej zabudowy oraz rozbudowy (...) przyjmować rozwiązania konstrukcyjne uwzględniające prognozowane parametry wpływów górniczych określone na bieżąco przez przedsiębiorcę górniczego*;

d/ Składowice-Zachód I – dla obrębu Składowice⁶⁶ zapisano, iż w granicach obszaru górniczego Składowice-Zachód I obowiązują przepisy odrębne;

e/ Zimna Woda – dla obrębu Zimna Woda⁶⁷, który dotyczy złoża kruszywa naturalnego „Zimna Woda”, wskazano powierzchnię eksploatację kopaliny.

(dowód: akta kontroli str. 143-145, 449-507)

W odniesieniu do obszaru górniczego „Malomice-Piaskownia” Wójt oświadczył, iż ww. obszar dla złoża kruszywa naturalnego „Malomice” *nie jest wykazany*

⁴⁶ Z wyjątkiem obszaru górniczego „Malomice-Piaskownia”.

⁴⁷ Uchwała Nr XXXII/209/2016 Rady z dnia 17 maja 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2580).

⁴⁸ Uchwała Nr XXIII/122/2015 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4155).

⁴⁹ Uchwała Nr XL/263/2016 Rady z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5234).

⁵⁰ Uchwała Nr XL/262/2016 Rady z dnia 04 listopada 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5233).

⁵¹ Uchwała Nr XXXII/208/2016 Rady z dnia 17 maja 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2579).

⁵² Uchwała Nr IX/37/2015 Rady z dnia 26 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1582).

⁵³ Uchwała Nr XXXII/207/2016 Rady z dnia 17 maja 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2578).

⁵⁴ Uchwała Nr XXXII/206/2016 Rady z dnia 17 maja 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2577).

⁵⁵ Uchwała Nr XXXI/202/2016 Rady z dnia 18 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2163).

⁵⁶ Uchwała Nr XXIII/118/2015 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4152).

⁵⁷ Uchwała Nr XXIII/119/2015 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4153).

⁵⁸ Uchwała Nr XXXII/205/2016 Rady z dnia 17 maja 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2576).

⁵⁹ Uchwała Nr XXX/182/2016 Rady z dnia 30 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1963).

⁶⁰ Uchwała Nr XXX/181/2016 Rady z dnia 30 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1962).

⁶¹ Uchwała Nr XXX/185/2016 Rady z dnia 30 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1965).

⁶² Uchwała Nr XXV/145/2015 Rady z dnia 24 listopada 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5103).

⁶³ Uchwała Nr XL/262/2016 Rady z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5233).

⁶⁴ Uchwała Nr XXX/185/2016 Rady z dnia 30 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1965).

⁶⁵ Uchwała Nr XXV/145/2015 Rady z dnia 24 listopada 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 5103).

⁶⁶ Uchwała Nr XXIII/118/2015 Rady z dnia 29 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 4152).

⁶⁷ Uchwała Nr XXXI/201/2016 Rady z dnia 18 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2162).

w aktualnym Studium oraz MPZP dla obrębu Składowice. Przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze (a w szczególności art. 95 ust. 2) nie nakładają na gminę terminowego obowiązku wprowadzania obszarów górniczych do Studium i MPZP (przepis ten dotyczy udokumentowanych złóż kopalin). Wójt stwierdził również, iż Studium dla całego obszaru Gminy zostało przyjęte uchwałą Nr XLVII/236/2010 Rady z dnia 16 marca 2010 r.; obszar górniczy „Małomice-Piaskownia” wyznaczony został decyzją Nr 3/E/2014 Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2014 r., a postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2014 r. Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu uzgodnił bez uwag przedłożone projekty zmian MPZP m.in. dla obrębu Składowice, w którym jest położone złożo kruszywa naturalnego „Małomice”. Ponadto Wójt oświadczył: *W chwili obecnej trwają prace nad opracowaniem nowego Studium dla całego terenu gminy Lubin. Obszar górniczy „Małomice” zostanie ujęty w ww. dokumencie, natomiast w MPZP dla obrębu Składowice obszar ten wykazany zostanie przy aktualizacji tego planu.*

(dowód: akta kontroli str. 571)

Na terenie Gminy nie ma wyznaczonych filarów ochronnych dla obiektów lub obszarów w granicach ruchu zakładu górniczego. Wójt oświadczył, iż *filary ochronne dotyczą gmin sąsiednich.*

(dowód: akta kontroli str. 572)

Dla obszarów górniczych Raszowa Pole S, Raszowa Pole E oraz Raszowa Pole W, obejmujących złożo kruszywa naturalnego Raszowa został uchwalony odrębny MPZP⁶⁸. W dokumencie określono szczegółowe zasady eksploatacji tego złoża. W zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego ustalono zakaz wprowadzania elementów zagospodarowania terenu oraz obiektów niezwiązanych z wydobywaniem kopalin, z wyjątkiem uzbrojenia terenu. W zakresie ogólnych zasad ochrony środowiska i przyrody w planie zastrzeżono, iż działalność przedsięwzięć lokalizowanych na terenie nie może powodować ponadnormatywnego obciążenia środowiska naturalnego poza granicami działki, do której inwestor posiada tytuł prawny. W zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenu określono m.in., iż: a/ obszar kopalni należy otoczyć trwałym ogrodzeniem; b/ nie przewiduje się placów składowania wydobywanego surowca – kruszywo po wydobyciu składowane będzie doraźnie w granicach złoża, a następnie dostarczane transportem kołowym do odbiorców; c/ nadkład należy hałdować poza granicami udokumentowanego złoża i po zakończeniu eksploatacji wykorzystać do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych; d/ po wyczerpaniu złoża lub zaprzestaniu jego eksploatacji teren należy planowo zrehabilitować w kierunkach: wodnym, rolnym lub leśnym.

Dla ww. planu została wydana pozytywna opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu⁶⁹. MPZP został uzgodniony z Zarządem Województwa Dolnośląskiego⁷⁰, a także z Wojewodą Dolnośląskim⁷¹.

(dowód: akta kontroli str. 144, 505, 573-579)

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, perspektywa 2020⁷² wskazano, iż region dysponuje dużymi i różnorodnymi zasobami surowców mineralnych, w tym kopalin, które mają lub mogą mieć istotne

⁶⁸ Uchwała Nr VII/27/2015 Rady Gminy Lubin z dnia 6 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 1162).

⁶⁹ Opinia z dnia 4 września 2014 r. (sygn. pisma WSI.410.378.2014.AW).

⁷⁰ Postanowienie Nr 352/421/14 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 września 2014 r. (sygn. pisma IRT/PR.421-612/3522/14).

⁷¹ Postanowienie Nr 343/2014 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r. (sygn. pisma IF-PP.743.398.2013.JW6).

⁷² Uchwała nr XLVIII/873/2002 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2003 r. Nr 4, poz. 100 ze zm.). Dalej: PZPWD.

znaczenie dla gospodarki krajowej, takich jak rudy miedzi i pierwiastków metalicznych współtowarzyszących, soli kamiennej oraz węgla brunatnego. Ponadto w dokumencie tym wskazano, że na obszarze województwa ma miejsce eksploatacja kopalin użytecznych oraz składowanie odpadów powydobywczych, co powoduje niekorzystne zmiany w krajobrazie, zmniejszenie terenów rolnych i leśnych oraz degradację powierzchni ziemi, a negatywny wpływ na środowisko i krajobraz ma m.in.: prowadzenie odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego w rejonie Bogatyni, górnictwo i przerób rud miedzi. W ww. planie przyjęto strefę zintegrowanej ochrony walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu oraz obszary najwyższej ochrony w województwie. Powyższa strefa nie obejmuje obszarów Gminy, które zostały określone jako *ważniejsze obszary eksploatacji surowców mineralnych oraz najważniejsze niezagospodarowane złoża surowców mineralnych*. W planie tym wskazano, iż ze względu na brak wykazu strategicznych złóż kopalin do wstępnej delimitacji obszarów funkcjonalnych tego typu w województwie dolnośląskim wykorzystano zapisy KPZK 2030 oraz *Polityki Energetycznej Państwa 2030 (PEP 2030)*. Jako potencjalnie strategiczne złoża przyjęto złoża kopalin energetycznych węgla brunatnego w rejonie Legnicy. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego w odniesieniu do wizji rozwoju przestrzennego województwa w sferze przyrodniczo-kulturowej wskazuje, iż eksploatacja surowców powinna być prowadzona racjonalnie, przy wykorzystaniu najlepszych dostępnych technik, minimalizowaniu szkód środowiskowych, a tereny zakończonej eksploatacji kopalin są sukcesywnie rekultywowane i zagospodarowywane. Dla ochrony i poprawy stanu podstawowych komponentów środowiska i koordynacji działań w tym zakresie przyjęto, jako jeden z podstawowych kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa, racjonalną eksploatację kopalin, przy uwzględnieniu następujących zasad: *prowadzenia racjonalnej polityki koncesyjnej poszukiwań i eksploatacji kopalin oraz uwzględnienia lokalizacji udokumentowanych i niezagospodarowanych złóż kopalin, w tym surowców skalnych i węgla brunatnego*. W planie tym nie wskazano inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na obszarze Gminy. Zarówno zapisy w Studium, jak i w MPZP Gminy, były zgodne z treścią *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, perspektywa 2020* w odniesieniu do złóż kopalin.

(dowód: akta kontroli str. 580-586)

Rada Gminy podjęła uchwałę⁷³ w sprawie przyjęcia oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Lubin, stanowiącą analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy wraz z oceną postępów w opracowywaniu planów miejscowych. W odniesieniu do złóż kopalin, w *Ocenie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Lubin*⁷⁴ obejmujących 31 obrębów⁷⁵, przedstawiono jako nieaktualne następujące zmiany Studium:

- przyjętą uchwałą Nr IV/22/2015 Rady z dnia 30 stycznia 2015 r. dotyczącą przewidzianego do eksploatacji, udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego *Raszowa*, dla którego wyznaczono jednostkę funkcjonalno-przestrzenną terenu powierzchniowej eksploatacji surowców i oznaczono zasięg złoża kruszywa; tekst studium uzupełniono o informację o występowaniu ww. złoża; W *Ocenie* wskazano, iż w związku z aktualnymi potrzebami inwestycyjnymi związanymi z kopalniami

⁷³ Uchwała Nr XXIX/174/2016 Rady z dnia 2 marca 2016 r.

⁷⁴ Stanowiącej załącznik Nr 2 do uchwały ww. Nr XXIX/174/2016.

⁷⁵ Dalej: *Ocena*.

uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie Raszowa uchwałą Nr VII/27/2015 Rady z dnia 6 marca 2015 r., którym objęto obszar przewidzianego do eksploatacji, udokumentowanego w kat. C₁ złoża kruszywa naturalnego Raszowa;

- dotyczącą obszarów położonych w obrębach Chrótnik, Krzeczyn Mały i Oboza w związku z aktualizacją granicy złóż piasku; w powyższym zakresie przyjęto uchwałą Nr XLII/272/2016 Rady z dnia 29 listopada 2016 r. w sprawie zmiany *Studium*.

(dowód: akta kontroli str. 587-607)

W trakcie prowadzonej procedury uzgodnienia projektu zmiany *Studium* dla obszarów położonych w obrębach Chrótnik, Krzeczyn Mały i Oboza, Marszałek Województwa Dolnośląskiego poinformował Wójta⁷⁶, iż *Województwo dolnośląskie na dzień wydania postanowienia nie posiada audytu krajobrazowego, w związku, z czym projekt studium nie podlega uzgodnieniu w tym zakresie. Z uwagi na brak audytu krajobrazowego opiniowaniu w tym zakresie nie podlegały również MPZP.*

(dowód: akta kontroli str. 608-609)

W „Strategii Rozwoju Gminy Lubin na lata 2015-2030”⁷⁷ jako cel nadrzędny rozwoju wskazano, że Gmina powinna być *przyjazna mieszkańcom i rozwijająca się w oparciu o zachowane walory przyrodniczo-kulturowe regionu, przedsiębiorczość mieszkańców i aktywność KGHM Polska Miedź SA*. Jednym z przyjętych celów głównych był *rozwój gospodarczy gminy w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i partnerską współpracę z kluczowymi podmiotami gospodarczymi, w tym KGHM Polska Miedź SA*. Jako najważniejsze uwarunkowanie w rozwoju gospodarczym wskazano natomiast dalsze funkcjonowanie KGHM Polska Miedź SA i firm z nim powiązanych w odniesieniu do eksploatacji złóż rudy miedzi. W treści *Strategii* podkreślono również negatywny wymiar środowiskowy działalności wydobywczej KGHM Polska Miedź SA, m.in. w postaci odpadów poprodukcyjnych i konieczności ich składowania. W „Strategicznej perspektywie rozwoju Gminy do 2030 r.”⁷⁸, jako najważniejsze z zagrożeń ze sfery środowiskowej, określono istniejące plany otwarcia na terenie Gminy kopalni odkrywkowej węgla brunatnego. W opracowaniu „Diagnoza do Strategii Rozwoju Gminy Lubin na lata 2015-2030”⁷⁹ wskazano negatywne skutki ewentualnej budowy kopalni odkrywkowej, do których zaliczono „*przeobrażenie sieci hydrograficznej, obniżenie zwierciadła wód gruntowych (powstanie leja depresyjnego spowoduje zakłócenia w dostępie do wód gruntowych), likwidację znacznego obszaru terenów leśnych, powstanie niezorganizowanej emisji powierzchniowej, zniszczenie infrastruktury komunalnej i mieszkaniowej, zniszczenie zabudowy historycznej i sakralnej (kościół i cmentarze), masowe wielotysięczne wysiedlenia i wywłaszczenia ludności, likwidacja istniejących miejsc pracy, gigantyczne skutki zdrowotne dla pozostałych mieszkańców regionu*”. Podkreślono również sprzeciw lokalnych mieszkańców odnośnie planowanej budowy kopalni odkrywkowej⁸⁰.

(dowód: akta kontroli str. 610, 623, 626, 637, 646-648, 662-663)

⁷⁶ Postanowieniem Nr 15/422/16 z dnia 4 maja 2016 r. Zarządu Województwa Dolnośląskiego, stanowiącego załącznik Nr 15 do uchwały nr 2158/VI/16 Zarządu Województwa Dolnośląskiego w sprawie uzgodnienia projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (opublikowanej w dniu 5 maja 2016 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego).

⁷⁷ Wprowadzonej w życie uchwałą Nr XXVI/149/2015 Rady z dnia 9 grudnia 2015 r. Dalej: *Strategia*.

⁷⁸ Stanowiącej część *Strategii*.

⁷⁹ Również stanowiącym część *Strategii*.

⁸⁰ Wskazując, że *Gmina Lubin wraz z pozostałymi gminami zagrożonymi eksploatacją złóż lub jej skutkami (tj. Kunice, Ruja, Ścinawa, Miłkowice, Prochowice) i ich mieszkańcami, stanowczo sprzeciwia się planom budowy w regionie Legnicy kombinatu górniczo-energetycznego opartego o wydobycie węgla brunatnego.*

W okresie objętym kontrolą Wójt nie wydał żadnej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o ustaleniu warunków zabudowy w odniesieniu do złóż kopalin nieeksploatowanych.

(dowód: akta kontroli str. 152)

Obszaru występowania udokumentowanych złóż węgla brunatnego dotyczą dwie decyzje Wojewody Dolnośląskiego w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego o charakterze krajowym, tj. decyzje o zezwoleniu Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad na realizację inwestycji drogowej dotyczącej budowy drogi S3 Nowa Sól – Legnica, odcinek 3 (od km 33+300 do km 58+974) oraz odcinka 4 (od km 58+974 do km 79+164) ⁸¹. Decyzjom tym nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Zgodnie z treścią ww. decyzji, wnioskowana inwestycja została wyznaczona na obszarze Gminy w obrębach: Szklary Górne, Chróstnik, Krzeczyn Wielki, Obora, Gorzelin, Karczowiska. W 2016 r. Wojewoda Dolnośląski wydał trzy obwieszczenia⁸² zawiadamiające o zatwierdzeniu zamiennego projektu budowlanego w zakresie budowy drogi S3. Droga ta została poprowadzona na terenie Gminy przecinając złożę węgla brunatnego *Legnica-pole Północne* w południowo-zachodniej części Gminy (północno-zachodnia część całego złoża). W opracowaniu *Prognoza oddziaływania na środowisko dla Projektu Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023. Tom A*⁸³ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad wskazała, iż w przypadku drogi ekspresowej S3 kolizje ze złożami rud miedzi *nie wpływają na możliwość eksploatacji tych złóż ani nie skutkują koniecznością zmiany przebiegu inwestycji drogowej*. W przypadku złóż węgla brunatnego stwierdzono, iż *uniknięcie kolizji nie jest możliwe, gdyż spowodowałoby konieczność znacznego odsunięcia drogi ekspresowej od Lubina i Legnicy – ważnych ośrodków miejskich i przemysłowych, które generują znaczny ruch na tej trasie. Takie przeprowadzenie trasy stawiałoby pod znakiem zapytania uzasadnienie budowy, gdyż bardzo duży ruch pojazdów pozostałby na starym przebiegu drogi krajowej nr 3, która w przypadku eksploatacji węgla brunatnego musi być przełożona dla ruchu lokalnego*. Ponadto podano, iż decyzja o eksploatacji przedmiotowych złóż węgla brunatnego nie zapadła, a sama eksploatacja spowodowałaby szereg istotnych problemów środowiskowych, w związku z czym *nie wnioskowano o zmianę planowanej drogi ekspresowej S3*. Przebieg drogi S3 Gmina odzwierciedliła zarówno w *Studium*, jak i w MPZP dla obrębów, przez które zaplanowano jej budowę. Poprzedni Wójt Gminy w opiniach i uzgodnieniach wniesionych do dokumentacji projektowej drogi S3 nie zawierał uwag dotyczących ewentualnej eksploatacji złóż węgla brunatnego występujących na obszarze przedmiotowej inwestycji. Po wydaniu przez Wojewodę Dolnośląskiego decyzji o przebiegu drogi ekspresowej S3, Urząd nie dokonywał ustaleń ani nie zlecał badań w celu określenia jaka część złóż węgla brunatnego została wykluczona z powodu ww. decyzji. Wójt wyjaśnił, iż badania na tym etapie (to jest po wydaniu decyzji przez Wojewodę), byłyby bezprzedmiotowe i naraziły Gminę na dodatkowe koszty.

(dowód: akta kontroli str. 664-685, 687-693, 809)

⁸¹ Obwieszczenia Wojewody Dolnośląskiego o wydaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej z dnia 25 lutego 2014 r. sygn. IF.AB.7820.18.2013.ES2 oraz IF.AB.7820.20.2013.ES2.

⁸² Obwieszczenia Wojewody Dolnośląskiego: z dnia 9 lutego 2016 r. (sygn. IF.AB.7820.38.2015.MT), z dnia 26 lutego 2016 r. (sygn. IF.AB.7820.30.2015.ES2) oraz z dnia 30 marca 2016 r. (sygn. IF.AB.7820.38.2015.MT).

⁸³ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa Dalej: *Prognoza oddziaływania na środowisko rozwoju dróg krajowych*.

W kontrolowanym okresie Gmina nie prowadziła spraw związanych z wyłączeniem spod ochrony złóż kopalin lub obszaru perspektywicznego występowania złóż ze względu na inwestycje celu publicznego, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁸⁴.

(dowód: akta kontroli str. 700)

W zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w obszarze właściwości zarządu powiatu nie były prowadzone uzgodnienia z Gminą z punktu widzenia ochrony złóż kopalin stosownie do art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*⁸⁵.

(dowód: akta kontroli str. 700)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że *Polityka energetyczna Polski do 2030 r.*⁸⁶ wskazała jako konieczne, ze względu na planowane w horyzoncie do 2030 r. przygotowanie i rozpoczęcie eksploatacji nowych złóż, zabezpieczenie dostępu do zasobów strategicznych węgla, m.in. poprzez ochronę obszarów ich występowania przed dalszą zabudową infrastrukturalną niezwiązaną z energetyką i ujęcie ich w koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz długookresowej strategii rozwoju. W dokumencie tym wskazano m.in. złoża węgla brunatnego *Legnica*. Również i *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*⁸⁷ wskazała te złoża, jako trwały zasób strategiczny szczególnego rodzaju, podlegający ochronie przed różnego typu działalnością, w tym zwłaszcza inwestycyjną (osadnictwo i budowa infrastruktury transportowej).

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania związane z zagospodarowaniem obszarów występowania zasobów złóż kopalin

Opis stanu
faktycznego

Sposób zagospodarowania nieeksploatowanych złóż kopalin, dla których organem wydającym koncesję jest Minister Środowiska, tj. złóż węgla brunatnego *Legnica-pole Północne*, *Legnica-pole Wschodnie*, *Legnica-pole Zachodnie* oraz *Ścinawa* położonych na terenie Gminy, był zgodny z zapisami w *Studium* i w MPZP. Z uwagi na rozległość złóż na terenie Gminy, na ich obszarze znajdują się: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa usługowa, zabudowa obiektów produkcyjnych, zabudowa usługowa, zabudowa zagrodowa, tereny rolne, tereny lasów, tereny pod zalesienie, tereny pod infrastrukturę techniczną i sportową, teren elektroenergetyki. Powyższe złoża położone są również na terenie gmin sąsiednich, tj.:

a/ *Legnica-pole Północne* – na terenie gmin Kunice, Prochowice i Ścinawa;

b/ *Legnica-pole Wschodnie* – na terenie gmin Kunice i Prochowice;

c/ *Legnica-pole Zachodnie* – na terenie gmin Kunice, Miłkowice i Legnica;

⁸⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.

⁸⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1131 ze zm.

⁸⁶ Załącznik do uchwały Rady Ministrów nr 202/2009 z dnia 10 listopada 2009 r. w sprawie *Polityki energetycznej Polski do 2030 roku* (M.P. z 2010 r. poz. 11).

⁸⁷ Załącznik do uchwały Rady Ministrów nr 239 z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju* (M.P. z 2012 r. poz. 252).

d/ *Ścinawa* – na terenie gmin Rudna, *Ścinawa* i Lubin (gmina miejska).

W studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ww. gmin uwzględniono złoża węgla brunatnego, nie wprowadzając ograniczeń w ich eksploatacji⁸⁸. W gminach dominujący sposób zagospodarowania terenów nad złożami stanowiły uprawy rolne, zabudowa mieszkaniowa i przemysłowa. Najbardziej zurbanizowane tereny występowały nad złożem *Legnica-pole Zachodnie* w obszarze miasta Legnica, gdzie znajdują się m.in. osadniki miejskiej oczyszczalni ścieków, wysypisko odpadów komunalnych, zabudowa przemysłowa i mieszkaniowa. Gminy sąsiednie nie współpracowały z Gminą Lubin w zakresie ewentualnego wykorzystania złóż, żadna z gmin nie posiada również informacji o podmiotach zainteresowanych gospodarczym wykorzystaniem złóż i nie wpłynęły do nich żadne koncesje na wydobycie węgla brunatnego z ww. złóż kopalin.

(dowód: akta kontroli str. 65-82, 186-190, 449-507, 696-699, 701-702)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie wydawano decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o ustaleniu warunków zabudowy w odniesieniu do złóż węgla brunatnego *Legnica-pole Północne*, *Legnica-pole Wschodnie*, *Legnica-pole Zachodnie*, *Ścinawa* oraz skreślonego z bilansu zasobów złoża rudy miedzi *Małomice*.

(dowód: akta kontroli str. 700)

W zakresie eksploatacji złóż węgla brunatnego, Rada Gminy zainicjowała przeprowadzenie referendum gminnego w sprawie budowy odkrywkowej kopalni węgla brunatnego na terenie Gminy⁸⁹. Referendum odbyło się w dniu 27 września 2009 r., wzięło w nim udział 5 250 osób (na 9 834 osoby uprawnione do głosowania), tj. frekwencja wyniosła 53,39%. Referendum zostało uznane za ważne⁹⁰. Na 5 187 głosów ważnych, 4 882 głosy oddano przeciwko budowie kopalni odkrywkowej węgla brunatnego (94,12% głosów ważnych), 305 głosów oddano za budową kopalni odkrywkowej (5,88% głosów ważnych). W efekcie referendum Rada Gminy podjęła uchwałę, w której wyraziła stanowisko przeciwne budowie odkrywkowej kopalni węgla brunatnego na terenie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 703-711)

Organy Gminy w sposób czynny podejmowały dialog społeczny, m.in. w trakcie opracowywania *Strategii*. Wójt Gminy oświadczył, iż *dokument ten na każdym etapie był tworzony z udziałem mieszkańców Gminy (...) uczestnikami spotkań i warsztatów byli: sołtysi, radni gminni, przedstawiciele rad sołeckich, przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych (...) przedsiębiorcy, dyrektorzy jednostek gminnych*. W Strategicznej perspektywie do 2030 r. stanowiącej część *Strategii*, w zakresie sfery środowiskowej zapisano, iż *największym zagrożeniem są istniejące wciąż plany otwarcia, m.in. na terenie Gminy Lubin, kopalni odkrywkowej węgla brunatnego*. Wójt Gminy oświadczył, iż powyższy zapis stanowi odzwierciedlenie nastrojów społecznych wyrażonych w referendum z dnia 27 września 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 646, 703)

Rada Gminy w dniu 14 maja 2015 r. podjęła uchwałę *w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Lubin*⁹¹. W trybie ww. uchwały konsultacje społeczne w sprawach ważnych dla Gminy przeprowadza

⁸⁸ Z wyjątkiem miasta Lubin, w MPZP wprowadzono nakaz zapewnienia ochrony istniejących obiektów budowlanych przed skutkami eksploatacji górniczej.

⁸⁹ Uchwała Nr XXXVII/192/2009 Rady z dnia 29 lipca 2009 r.

⁹⁰ Zgodnie z treścią art. 55 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 400 ze zm.).

⁹¹ Uchwała Nr XIII/58/2015 Rady z dnia 14 maja 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2329).

się m.in. na wniosek Rady, co najmniej pięciu organizacji pozarządowych lub co najmniej 100 mieszkańców Gminy. Wójt oświadczył, iż od czasu wejścia w życie ww. uchwały, żadna z powyższych grup osób uprawnionych nie wystąpiła z inicjatywą przeprowadzenia konsultacji społecznych w odniesieniu do złóż kopalin zlokalizowanych na terenie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 150)

Gmina nie przeprowadzała konsultacji społecznych w zakresie wydawania koncesji użytkownikom złóż na wydobywanie kopalin z terenu Gminy. Wójt poinformował, iż *organ zajmuje stanowisko (dokonuje uzgodnienia) nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia projektu rozstrzygnięcia, a jest to czas zdecydowanie zbyt krótki na przeprowadzenie na tym etapie skutecznych konsultacji społecznych.*

(dowód: akta kontroli str. 152)

W dniu 28 października 2016 r., w Legnicy odbyła się ogólnokrajowa konferencja pn. *Przestrzenne, środowiskowe i techniczne uwarunkowania zagospodarowania złoża węgla brunatnego „Legnica”*. Konferencja została zorganizowana przez Wydział Techniczno-Przyrodniczy Politechniki Wrocławskiej, Towarzystwo Konsultantów Polskich Oddział w Lubinie we współpracy z Urzędem Gminy w Lubinie. Na konferencji Gminę reprezentowali sołtysi, przedstawiciele Rady oraz pracownicy Urzędu. Wójt Gminy oświadczył, *udział Gminy w ww. przedsięwzięciu, pomimo negatywnego odbioru potencjalnej odkrywki węgla brunatnego przez jej mieszkańców, podyktowany był chęcią zaprezentowania zainteresowanym wszelkich możliwych aspektów związanych z wydobywaniem węgla. Wśród prelegentów znalazły się bowiem autorytety naukowe w zakresie górnictwa, geologii, rekultywacji terenów pogórnich, a także władze Gminy Kleszczów, w której funkcjonuje kopalnia odkrywkowa węgla brunatnego. Po ww. konferencji nie odnotowano widocznej zmiany stosunku mieszkańców do ewentualnego uruchomienia odkrywkowej kopalni węgla na terenie Gminy.*

Według opublikowanych⁹² przez KGHM Polska Miedź SA danych o wielkości oszacowanych zasobów złóż rudy miedzi według stanu na 31 grudnia 2011 r. są one wystarczające, aby utrzymać obecny poziom produkcji miedzi – 30 mln t/rok przez 30 do 40 lat.

(dowód: akta kontroli str. 704, 713)

W dokumentacji Urzędu dotyczącej lat 2015-2017 nie było dowodów potwierdzających zainteresowanie przedsiębiorców gospodarczym wykorzystaniem złóż węgla brunatnego. Wójt nie opiniował i nie uzgadniał żadnych wniosków o koncesje na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin z ww. złóż. Również po konferencji pn. *Przestrzenne, środowiskowe i techniczne uwarunkowania zagospodarowania złoża węgla brunatnego „Legnica”* do Urzędu nie wpłynęły zapytania, wnioski lub inne dokumenty wskazujące na takie zainteresowanie.

(dowód: akta kontroli str. 699, 809)

Sposób aktualnego zagospodarowania złóż węgla brunatnego nie wyklucza w sposób jednoznaczny możliwości potencjalnego ich wykorzystania w przyszłości. W *Studium* i w MPZP brak zapisów uniemożliwiających podjęcie działań związanych z wydobywaniem węgla brunatnego w przyszłości.

(dowód: akta kontroli str. 186-190, 449-507)

W Gminie nie zostały ustanowione odrębne procedury opiniowania i uzgadniania wniosków o koncesje. Wójt poinformował, iż *powyższe odbywa się na podstawie*

⁹² Raport techniczny dotyczący produkcji miedzi i srebra przez KGHM Polska Miedź S.A. w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym w południowo-zachodniej Polsce. Luty 2013. Str. 5.

regulacji prawnych określonych w ustawie Prawo geologiczne i górnicze oraz Kodeksie postępowania administracyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 149)

W okresie objętym kontrolą Wójt uzgodnił dwa wnioski o udzielenie lub zmianę koncesji na wydobywanie kopalin, które były zgodne z zapisami Studium i MPZP. Powyższe działania Wójta dotyczyły następujących złóż kopalin:

a/ *Obora* – złoża piasków podsadzkowych położone na terenie objętym obszarem górniczym „Obora II”; w dniu 2 lipca 2015 r. Wójt postanowił⁹³ uzgodnić wniosek o zmianę koncesji⁹⁴ udzielonej na rzecz KGHM Polska Miedź SA na wydobywanie piasku podsadzkowego; wnioskowana zmiana dotyczyła zmiany nazwy, współrzędnych i powierzchni obszaru i terenu górniczego, przedłużenia terminu ważności koncesji, zmiany wielkości zasobów możliwych do wydobycia, wskaźnika wykorzystania złoża, sposobu zagospodarowania mas ziemnych i skalnych; w uzasadnieniu Wójt wskazał, iż teren przeznaczony na wydobycie kopaliny w MPZP dla obrębu Obora przeznaczony jest pod teren istniejącej eksploatacji powierzchniowej piasków podsadzkowych, gdzie ustalono po zakończeniu eksploatacji rekultywację w kierunku wodno-leśnym;

b/ *Raszowa* – złoża kruszywa naturalnego położone na terenie trzech obszarów górniczych „Raszowa Pole S”, „Raszowa Pole E”, „Raszowa Pole W”; postanowieniem z dnia 29 czerwca 2016 r.⁹⁵ Wójt uzgodnił wniosek o udzielenie koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego, która dotyczyła wydobywania kopaliny metodą odkrywkową, bez użycia środków strzałowych. W uzasadnieniu postanowienia Wójt wskazał, iż teren, na którym planowano wydobycie, został uwzględniony w MPZP dla obrębu Raszowa, jako przeznaczony do powierzchniowej eksploatacji kopaliny. W zakresie szczegółowych warunków zagospodarowania terenów i ograniczeń w ich użytkowaniu w uzasadnieniu stwierdzono m.in., że obszar kopaliny należy ogrodzić trwałym ogrodzeniem, a po zakończeniu wydobywania teren należy zrehabilitować w kierunkach: wodnym, rolnym lub leśnym.

(dowód: akta kontroli str. 714-737)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁹⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

⁹³ Postanowienie z dnia 2 lipca 2015 r., sygn. KM.6523.4.2015.

⁹⁴ Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 14/93 z dnia 10 lutego 1993 r.

⁹⁵ Sygn. KM.6523.1.2016.

⁹⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 22 września 2017 r.

Kontroler
Wojciech Jarzyna
starszy inspektor kontroli państwowej

Wojciech Jarzyna
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Iwona Zyman
podpis
Dyrektor
Delegatura NIK w Opolu
Iwona Zyman